

COĞRAFYA BİLİM VE UYGULAMA KOLU VE “COĞRAFYA ARAŞTIRMALARI” DERGİSİ

SUAT İLHAN

Atatürk Yüksek Kurumu
Başkanı

2876 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu kanunu ile Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu yeniden düzenlenmiş, Atatürk ve Atatürkçülük konularında akademik çalışmalar yapmak görevi ile Atatürk Araştırma Merkezi, özellikle Türk kültürü konusunda akademik çalışmalar yapmak görevi ile de Atatürk Kültür Merkezi kurulmuş ve dört bağlı kuruluş olarak Yüksek Kuruma bağlanmışlardır.

Atatürk Yüksek Kurumunun kuruluşuna kaynaklık eden Anayasa'mızın 134'üncü maddesinin gerekçesinde, Yüksek Kurumdan Atatürk Akademisi olarak söz edilmektedir. 2876 sayılı kanunla Atatürk Yüksek Kurumuna ve bağlı kuruluşlarına verilen görevler de akademik ağırlıklıdır.

Atatürk Yüksek Kurumunun yalnız sosyal veya daha geniş anlamıyla beşerî alanlara yönelik bir akademik yapıya sahip oluşu ve bu yapısı ile dünyada örneği bulunmaması en fazla dikkat çeken özelliğini oluşturuyor.

Diğer ülkelerin akademileri, genellikle sosyal konulara ek olarak tıp ve teknik konuları araştıran kurumları da bünyelerinde bulundurmakta ve bu tür kuruluşların akademik çalışmalarında teknik ve tıp konularına sosyal konulara nazaran öncelik verilmektedir. Karma akademilerin en önemli eksiği sosyal konuların ikinci öncelikte kalmasıdır.

Atatürk Yüksek Kurumu ile yalnız sosyal konulara yönelik ve bu özelliği ile kendi alanında daha güçlü bir akademik kuruluş oluşturulmuştur.

Sosyal alanlarda, üniversitelerimizin dışında akademik çalışma yapılan yer çok azdır ve birçok konuda üniversitelerin çalışmalarını tamamlayacak ve katkı sağlayacak akademik kuruluş ihtiyacı kendisini duyurmaktadır.

Kanunumuzla belirlenen bağlı kuruluşlar esas alınırca, Yüksek Kurum çalışma alanlarının sınırlı olduğu değerlendirilebilir. Sorumluluklarımız ve bunların ilgi alanları dikkate alınırca, bağlı kuruluşlarla birlikte Atatürk Yüksek Kurumu çalışma alanlarının sosyal konuların tamamını kapsayacak

şekilde geniş olduğu tespit edilebilir. Kanunumuz, ilgi alanlarının çalışma alanı içerisine alınmasına engel koymamakta ve bilimsel çalışma yapacak yeni birimler oluşturulmasını kolaylaştırmaktadır. Bu kolaylıktan yararlanılarak, diğer birçok konunun çalışma alanı içerisine alınması ve sosyal alanda bütünlüğü olan bir akademik kuruluşa ulaşılması sağlanabilecektir.

Atatürk Yüksek Kurumuna coğrafya çalışmaları için de doğrudan görev verilmemektedir. Fakat coğrafyaya ilgisiz kültür düşünmek mümkün değildir. Tarihin, dilin ve diğer bütün kültür unsurlarının güç aldıkları ve güç verdikleri bir coğrafyaları olması gerekir. Bu zorunlulukla ve coğrafya bilim çevremizin ihtiyacı da dikkate alınarak, kanunumuzun verdiği kolaylıktan yararlanılmış, Yüksek Kurum Başkanlığına bağlı bir Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu kurulmuştur.

Atatürk Yüksek Kurumu içerisinde bilimsel çalışmaların odak birimi bilim ve uygulama kollarıdır. Bilim ve uygulama kolları sorumlu oldukları konuların taslak programlarını ve plânlarını yaparlar, bu taslaklar yetkili kademelerce onaylandıktan sonra uygulanmalarını sağlarlar. Kısaca, bilim ve uygulama kolları kendi konularında yapılacak bilimsel çalışmaların başlangıç ve son noktalarını oluştururlar.

Büyük bir ihtiyaç olarak gördüğümüz coğrafya ile ilgili bir birim oluşturulması, kuruluşumuzun ilk günlerinden itibaren düşünülmeye başlanmış, 2 Şubat 1988 tarihli Atatürk Yüksek Kurumu Yönetim Kurulu toplantısında Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu kurulması kararı alınmıştır.

Atatürk Yüksek Kurumu başkanına bağlı olarak çalışacak olan Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu kurulurken şu ilkeler göz önünde bulundurulmaya çalışılmaktadır: Türkiye’de coğrafya konusunda yararlanılabilecek bütün değerlerden, bütün bilim adamlarından yararlanmak ve katkılarını sağlamak; Türk coğrafyacılarını akademik bir çatı altında birleştirerek bir ölçüde de olsa iş birliğini ve akademik çalışma programları arasında iş bölümünü gerçekleştirmek; coğrafya konusunu hakkı olan yere yücelterek daha verimli bir ortam yaratmak ve böylece diğer bilim dallarındaki çalışmalara destek vermek.

Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolundan ana başlıkları ile şu hizmetlerin gerçekleştirilmesi beklenmektedir: Türkiye coğrafyası ve diğer coğrafya alanlarında bilimsel araştırmalar ve yayınlar yapılması; orta dereceli okullarda işlenen coğrafya derslerinin kitap ve programlarını inceleyerek önerilerde bulunulması; lisansüstü eğitimler için tez konusu önerilerek boşlukların doldurulmasının sağlanması; belge yayınları, bilimsel yayınları, vülgarize yayınlar yapılması; dergiler yayımlanması; konferanslar ve diğer akademik toplantılar düzenlenmesi; coğrafya alanında yapılan yerli ve yabancı yayın-

ların izlenmesi, uygun olanların kütüphanelerimize satın alınması ve gerekli görülen yabancı yayınların dilimize kazandırılması.

Bilim ve uygulama kolu küçük bir kadro ile kurulmuştur. Kanunumuza göre bilim ve uygulama kollarının üyeleri üç yıl için seçilmektedirler. Gerçekte bütün coğrafyacılar bu bilim ve uygulama kolunun doğal üyeleridir.

Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu, Türkiye coğrafyasının yazılması için görev bölümü yapmış, bu güne kadar yayımlanmamış bazı hazırlıkların, önemli tezlerin yayını için öneriler belirlemiş, 1988 yaz aylarında yapılan bir saha araştırmasının desteklenmesini kararlaştırmış, yabancı ülkelerde yayımlanan ve kütüphanelerimizde bulunması gereken coğrafya ile ilgili yayınları tespit etmiş ve Yüksek Kurum Başkanlığına vermiştir.

Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu, ilk toplantısında "Coğrafya Araştırmaları" adı altında bir dergi yayımlanması kararını alarak coğrafya öğretim üyelerinden makale isteklerinde bulunmuştur. Elinizdeki dergi bu çalışmaların bir ürünüdür. Şimdilik yılda bir sayı yayımlanması düşünülmektedir.

Kültürümüzün, bilimsel tabanının oluşturulmasında çok önemli yeri ve sorumluluğu olan Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, coğrafya çalışmalarını destekleyerek bilimsel düzeyde büyük bir girişimde bulunmaktadır. Coğrafya çalışmalarının, tarihimizin ve diğer kültür unsurlarımızın incelenmesine, araştırılmasına ve bilimsel içeriğinin gelişmesine katkılarda bulunacağına, olumlu sonuçlara ulaşılacağına inanıyoruz. Coğrafya çalışmaları ile Türk kültür çevresi daha sağlam bir tabana kavuşturulmuş olacaktır.

Atatürk, Türkiye Cumhuriyetinin temelini Türk kültürü ve Türk kahramanlığında görür ve gösterir. Bu kültür temelinin güçlenmesinde coğrafyanın vazgeçilmez işlevi coğrafyacılarımızın katılması ve katkıları ile gerçekleştirilebilecektir.